

L'educació afectiva i sexual dels fills

Algunes recomanacions pràctiques

Aureli Villar¹

L'educació afectiva i sexual dels fills ha estat –i ho continua sent– una assignatura pendent per a molts pares. En aquestes últimes dècades, tot i que la sexualitat ha deixat de ser un tema “tabú” en la nostra societat, des d'un punt de vista pedagògic ha estat centrada, fins al moment, a conscienciar els pares sobre la necessitat d'informar els seus fills sobre la realitat sexual. Aquí es proposa proporcionar als fills una sòlida formació integral que els capaciti primer a entendre i, en la mesura que sigui possible, a viure amb plenitud les exigències d'un amor generós i compromès.

Un nou plantejament davant la situació actual

Qüestions bàsiques com: d'on venen els nens; el paper del pare en la fecundació; els canvis que es van produint en els cossos a mesura que van creixent en edat; les dificultats que hauran de superar per a no deixar-se portar per l'atractiu del sexe; situacions de risc, possibilitat d'embaràs i malalties de transmissió sexual, entre altres. Aquests temes han d'abordar-se gradualment i escalonadament en funció de l'etapa educativa de cada fill. Aquesta manera de procedir ha suposat, bàsicament, la informació d'uns continguts que –en el millor dels casos– els fills han anat rebent a través d'algunes converses al llarg de tota la vida escolar.

La realitat actual del nostre temps (món globalitzat, existència d'internet, possibilitat de disposar de qualsevol tipus d'informació sexual –fins i tot amb imatges en viu a l'instant– posen de manifest que la informació sobre sexe que rebrà un nen del segle XXI no és ni serà –amb tota seguretat– només la que rebí dels seus pares, de manera gradual, quan la necessiti, tenint en compte el seu grau de maduresa i altres singularitats pròpies de cada persona.

A més, fruit de corrents ideològics en voga, un nen estarà sotmès constantment a l'influx d'una visió hedonista de l'amor humà que desfigura l'essència del matrimoni i, en el seu moment, pot inhibir-li de veure'l com un ideal noble al qual val la pena aspirar. Potser per aquest motiu ja no tingui sentit pretendre aplicar a la informació sexual dels fills aquella màxima idíl·lica d'uns altres temps: “millor tres mesos abans, que un dia després”.

Tenint en compte les coordenades històriques del moment actual, no sembla que el plantejament seguit fins ara sigui l'adequat o, almenys, resulta insuficient. Al meu judici, l'educació efectiva i sexual hauria d'orientar-se i posar l'accent no tant a donar informació sexual –que desborda en l'ambient– com a proporcionar als nostres fills una sòlida formació integral que els capaci primer a entendre i, en la mesura que sigui possible, a viure amb plenitud les exigències d'un amor generós i compromès.

Converses informals obertes en el temps

Igual que ocorre amb altres objectius educatius, el punt de partida no pot ser un altre que el fet d'aconseguir una bona comunicació, que permeti als pares parlar amb naturalitat de tot el que realment pugui interessar als fills en un moment determinat. També de sexe, perquè de no ser així, difícilment arribaran a aconseguir el clima d'intimitat i confiança requerits perquè arrelhi de manera estable el nivell de comunicació desitjable.

Per tal d'aconseguir això caldrà fomentar converses informals obertes en el temps. Sense limitació quant al número i temàtica. I, especialment, quan els pares percebin que un fill desitja fer alguna pregunta. Hauran de ser petites converses –no xerrades unidireccionals– que sorgiran d'ordinari en la mesura que es presenti l'ocasió, o provocades explícitament pels pares quan un, o els dos, ho considerin oportú i sempre presidides per un clima d'afecte propi d'una relació paternofilial.

De manera quotidiana, és preferible que sigui el pare qui s'encarregui de parlar amb els fills homes i la mare amb les filles, encara que hi ha determinades qüestions en què per raó d'eficàcia poden intercanviar els seus papers. Així, per exemple, és millor que sigui el pare qui segueixi de prop la decència en el vestir de les seves filles i sigui la mare la que s'encarregui de parlar amb els fills homes sobre tot allò que fa referència al respecte i delicadesa que han de tenir en el tracte amb les noies.

Al marge d'aquestes dues qüestions puntuals, quan per qualsevol circumstància un dels dos no fos idoni per parlar de sexe amb els fills, és preferible que ho faci l'altre. D'altra banda, cal tenir en compte que els pares no tenen per què ser especialistes en sexologia, com tampoc ho són d'altres matèries que els fills reben a l'escola. Basta que siguin capaços de donar-los unes explicacions simples, veraces i adaptades a la mentalitat de cada fill.

Paper del pare en el naixement d'un fill

Dels temes a tractar amb un nen d'educació infantil, el primer, cronològicament, és la idea de la maternitat. Així com és relativament senzill explicar-li que un nen procedeix de la seva mare, sense necessitat

d'inventar històries inversemblants, no passa el mateix respecte al paper que exerceix el pare en el naixement d'un fill. De fet, són molts els pares i mares que tot i que reconeixen que es tracta d'una qüestió important d'inici, per propiciar successives converses, es reconeixen incapaços per abordar-la conversant amb els seus fills.

En la pràctica, a causa de la varietat de circumstàncies i estils personals caben enfocaments diferents. Una manera de fer-ho consisteix a centrar l'explicació sobre el que en essència consisteix la fecundació humana. Sense entrar en els detalls sobre el com es realitza, entre altres raons, perquè no és necessari deixar oberta a la imaginació d'un nen qüestionis que de "alguna manera" fan referència a la intimitat dels seus pares.

Esquemàticament podria quedar reflectit de la següent manera:

- a) Introduir la necessitat de comptar amb la participació dels dos sexes.
- b) Deixar clar que el cos de l'home i el de la dona estan capacitats per procrear conjuntament.
- c) Explicar que de la mateixa manera que tenim ulls per veure, nas per respirar, etc. existeixen uns òrgans que estan dotats per participar conjuntament en la fecundació d'un nou ésser humà.
- d) Descriure succintament –sense tecnicismes– els elements bàsics dels òrgans genitals començant pels propis i a continuació els de l'altre sexe segons es tracti d'un nen o una nena. Per a l'home: penis, testicles, semen i espermatozoides. Per a la dona: vagina, úter, ovaris i òvuls. En una primera conversa, sense abusar de tecnicismes, es pot vulgaritzar en les explicacions –sense caure en la grolleria–, per exemple, dient llavor masculina a l'espermatozoide i òvul a la femenina.
- e) Remarcar la idea central: una vida humana comença a partir de l'instant en què es produeix la fusió d'un espermatozoide amb un òvul en el si de la mare.

Formar en virtuts

En llenguatge col·loquial els termes valor i virtut, se solen identificar com a sinònims, però no ho són, encara que alguns valors (preferències) es corresponen amb virtuts (trets del caràcter), com honradesa, honestedat, lleialtat, coherència... En canvi, altres valors res tenen a veure amb les virtuts. Tal és el cas de valors com èxit, diners, plaer, salut, etc.

Atès que la persona constitueix una unitat es pot afirmar que tot el que li porti a millorar en virtuts humanes és positiu per a la seva formació

integral. Aquesta formació tendeix a buscar l'excel·lència en totes les circumstàncies de la vida quan els pares, a través d'aquestes converses obertes al llarg del temps al·ludides més amunt, són capaços de donar suport als seus raonaments en els valors humans de l'antropologia cristiana.

Encara que succintament, remarcuem algunes virtuts a potenciar en el marc de l'educació afectiva i sexual:

- a) Autodomini: capacitat d'enfrontar-se a les dificultats. Es fa allò que cal fer, mai pot ser un criteri vàlid "fer allò que em vingui de gust".
- b) Generositat: obertura als altres. Esperit de servei.
- c) Pacència: saber esperar. Hi ha coses que poden esperar.
- d) Sinceritat: amor a la veritat. Donar valor a la paraula donada.
- e) Lleialtat: viscuda en l'amistat sincera amb amics i coneguts.
- f) Castedat: feta vida com una afirmació que predisposi a lliurar la inclinació sexual a un amor compromès quan correspongui.

Alhora és bo tenir en compte tot allò que pugui entorpir la consecució de l'objectiu proposat. Cal assenyalar dos enemics que, encara que aparentment passen desapercebut, estan influint notablement en la vida de molts joves:

- a) L'individualisme: que porta a orientar la vida exclusivament en funció dels nostres interessos personals.
- b) La frivolitat: quedar-se en allò que és superficial, sense aprofundir en el que es fa o es diu. Banalització del sexe.

Responsabilitat dels pares en matèria sexual

És important tenir en compte que la sexualitat no és un tema asèptic com pot passar amb algunes matèries d'una altra mena. Es tracta d'un tema molt íntim que afecta la manera de ser persona, d'orientar l'amor humà i, en conseqüència, del concepte que es té sobre allò que realment és l'home. No és el mateix considerar l'home com a mamífer del regne animal –que l'és, encara que envoltat de qualitats extraordinàriament superiors a qualsevol altre ésser viu– a considerar-lo, a més, com a fill de Déu amb totes les conseqüències que se'n deriven.

Per això, és responsabilitat dels pares l'orientació afectiva i sexual dels fills, encara que poden comptar amb la col·laboració de l'escola, o educadors d'altres activitats, sempre amb caràcter subsidiari i per delegació dels pares.

De tot allò exposat fins aquí, i a manera de síntesi, convé recordar als pares que la informació sexual que proporcionin als fills és només un mitjà. La finalitat és aconseguir que adquireixin una sòlida formació integral i que en gran mesura la poden transmetre a través de l'exemplaritat de les seves conductes. Si els pares són creients podran comptar, a més, amb l'ajuda de Déu que no és poca cosa.

---

¹ Educador i orientador familiar.